

Rjavi medved

- naša največja zver

Na čisto južnem robu Slovenije v hribovitih notranjskih gozdovih v poznoavgustovskem večeru sedimo z lovcem na preži in čakamo na veliki dogodek: obisk rjavega medveda. Kot uvod v glavni del predstave se najprej pripodijo štiri lisice. Malo se igrajo, malo posedijo, se spet podijo po jasi pred nami, izginejo v gozd in se spet prikažejo. Rahlo se že mrači, ko se prikaže prvi medved - izjemno velik počasi prilomasti iz gozda. Prevrne veliko skalo, skoplje luknjo pod drevesom, kot bi čakal, da ga s fotoaparati ovekovečimo, in se nato spet počasi vrne v gozd. Lisice vse skupaj opazujejo z roba jase. Z druge strani se nam kmalu približa drugi, a precej manjši medved. In ta pride na jaso kar po dveh! Pregleda jaso in počaka še na tretjega. Do popolne teme uživamo v čudovitem prizoru in vsi se strinjamo, da smo lahko srečni in ponosni, da imamo možnost sobivanja s temi zvermi.

Zelo velika zver

Rjavi medved je poleg severnega medveda največja danes živeča zver na planetu. Je tudi edina evropska vrsta medveda, ki pa živi po vsej severni polobli. V Evropi je bil v preteklosti razširjen povsod, danes pa je omejen na štiri velike

ločene populacije v Skandinaviji, severovzhodni Evropi, Karpatih in dinarsko-alpskem svetu. Manjše populacije živijo tudi v Pirenejih in v Italiji. V Sloveniji živi od 750 do 975 medvedov.

Odrasle samice so dolge v povprečju 150 cm in visoke 70 cm, samci pa so

približno 10 cm večji. Samice tehtajo od 85 do 160 kg, samci pa med 130 in 260 kg, nekateri tudi do 350 kg. V naravi v povprečju živijo do 25 let, v ujetništvu pa tudi do 40 let.

Medved je urejevalec odnosov v naravi

Ker jedilnik medveda večinoma ni zelo energetska bogata, mora pojesti zelo veliko hrane, tudi do 45 kg na dan. Kot plenilec na vrhu prehranjevalne verige medved občasno upleni tudi kakšno srno ali jelena in s tem prispeva k uravnavanju njihove številnosti. Na ta način skupaj z risi in volkovi vzdržujejo ravnovesje srn in jelenov v naravi. Medvedi igrajo pomembno vlogo tudi kot raznašalci semen rastlinskih vrst, kot mrhovinarji pa so pomembni gozdni čistilci.

Medvedov jedilnik večinoma sestavljajo jagodičevje, semena, oreščki, koreninice, trava, žuželke in mrhovina.

Naše smeti so medvedova odprta tržnica

Da si zagotovi dovolj hrane, mora medved prehoditi velike razdalje. Človek pa je medveda s krčenjem njegovega življenjskega prostora pripeljal v bližino svojih bivališč, kjer postanejo naši odpadki in ponekod tudi rejne živali pravi medvedji supermarketi.

Za človeške ostanke hrane se je treba medvedom precej manj truditi.

Iz malega zraste veliko

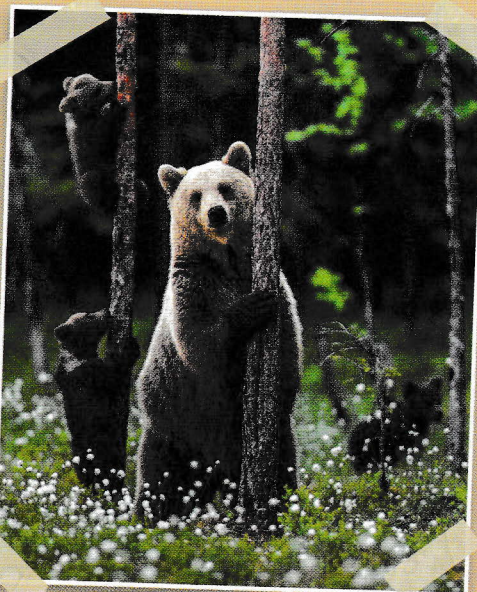
Medvedke spolno dozori pri treh do petih letih in se pari od maja do junija. Običajno januarja samica v brlogu skoti enega, redko dva ali celo tri mladiče. Ti so več kot pol manjši od človeškega novorojenčka, tehtajo pa kar 6,5-krat manj. Drobnosti in goli mladički se le prisesejo na materine seske in začno hitro rasti ob pitju zelo mastnega in kaloričnega mleka. Za samce medvedov je značilno, da poskušajo pobiti mladiče drugih samcev. S tem želijo spodbuditi medvedke, da se pari le z njimi. Temu rečemo infanticid.

Od plišastega medvedka do nesprejemanja medvedov

Večina se nas je prvič srečala z medvedi z našo prvo plišasto igračo in ob poslušanju pravljic, v katerih ti veliki kosmatinci vedno igrajo prijazne vloge. V resničnem življenju pa se pri veliko ljudeh strpnost do medvedov zmanjšuje predvsem zaradi konfliktov, ki so povezani z iskanjem hrane, saj lahko medvedi pri tem povzročijo precejšnjo škodo na nezavarovanih poljščinah in domačih živalih. A medvedi, ki so izgubili strah pred ljudmi in so začeli redno prihajati v naselja, so zelo redki.

Jesen je čas za debeljenje, zima pa za shujševalno kuro

Jeseni rjavi medved skoraj ves čas je, saj si v tem času pripravlja zaloge tolšče za dolge zimske mesece. Jeseni se lahko zredi za več kot tretjino svoje mase. Zimo predremlje v brlogu, ki si ga lepo zaobljen poišče v skalnih votlinah, pod skalnimi previsi ali pod padlimi drevesi. Pozimi se mu zniža telesna temperatura in upočasni srčni utrip. Ker se pozimi ne hrani, na ta način varčuje z energijo. S porabo tolšče medved pozimi izgubi od 30 do 50 % mase.

Medvedka je skrbna mama ▶ in mladiči ostanejo z njo približno dve leti in pol.

◀ »Naš« medved je prišel iz gozda po dveh.